

ДАРСИЛ ТЕМА:
«ХЪАХ1АБ РОСУЛЪА
МАХ1МУД
«МАРЬЯМ»»

Х1адурана: Асильдарова Ш.А.

Краснооктябрьский школалъул муг1алим.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Ш. А. Асильдарова".

Дарсил тема: Хъах1абросулья Max1муд «Мариям»

Ассаламу г1алайкум

Аваразул миллат-мац1

Адаб къоч1ое лъураб,

Ахиррокъуе гъеч1еб.

Г1одор ч1а лъимал. Байбихъилин нильерго дарсиде К1вах1ги т1аса ине,

маг1арул адабияталде жанире лъугъине нильеца Викторина гъабила.

Нужецицилласуалвадицабосилатарихъебномеральулсуалбугесжавабкъела,

гъесда лъач1они цогияс къезе бегъула жаваб.

1. Бакъайч1иса Ч1анк1ал унго-унгояб ц1ар биц1е.
2. Жагъилчи щив кколев?
3. Фольклориялги асарал кинал кколел?
4. Ц1адаса Х1амзатил цониги басняльул ц1ар бице.
5. Расул Х1амзатов щив кколев?
6. Фазу Г1алиева кида гъаюрай?
7. Кинаб росулья кколев Max1муд?
8. «Дабар» абураб раг1ул маг1на щиб?
9. Max1мудие йокъарай ясалда ц1ар щиб бук1араф?
- 10.Хъах1абросулья Max1мудица лъил куч1дул т1оцебе ах1улел рук1арал?

Суалал щвеч1езе доскаялда руго хъван куплетал, нужеца бицине кола гъезул авторги коч1ол ц1арги.

1. Жакъа духъ г1одизе аг1у хут1ич1о,
Хадуб балагъун т1ун т1аг1ан бук1ана
Т1ад вуссун вач1унеб сурат бук1инч1о
Бихъизе лъун къураб лъимер бук1ана.

(Ч1анк1а Сайгидул Бат1ал)

Баглар ц1орол сурах1и,
Ссун рек1еље йосарай
Яс мун г1адинай ккеч1о

(Ругъжаса Эльдарилав)

3. Чан г1алимчиясул г1елмудал керен,
Дуца жаниб бачун ракъде буссараб
Чан устарасул дай меседил кверал
Каранда т1адги лъун х1урде руссал

(Инхоса Г1алих1ажияв «Ракъ»)

4. Валлагъ инев, эбел, дун ах1аралъув,
Х1инкъунилан ккела дун гьев ханасда
Таллагъ вахина дун, вацал, Хунзахъе
Нуцал чи ватани, чарлъугеабе

(Хочбар)

5. Ярагъияв устар цадахъги вачун,
Чуял гъалагазул боялги рачун
Гъазават гъабизе х1асратги бергъун
Аллагъасул гъази Гъазимух1амад,
Гъирайлда щвана доб Чачаналде.

(Ч1икаса Мух1амад. «Имам Гъазимух1амад ч1ваялде»)

Нильеца такрар гъабуна 8 классалда ц1аларал асарал. Гъанже бице лъимал
лъил х1акъальуль нильеца бицу neb bugab darсида?

Дарсил мурад

Калам цебе т1езаби.

Т1охъода къурал гурел Мух1мудил асаразулгун лъай-хъвай гъаби

Рахъдал мац1алдехун рокъи бижизаби

Т1абиг1аталдехун, нильерго ракъалдехун рокъи бижизаби.

шаг1ирзабазул куч1дузухъ.

1. Ц1адаса Х1азат «Max1мудил х1акъальуль»
2. Р. Х1амзатов «Ах1ана Max1мудица»
3. ЗалмуБатырова « Max1муд Корпатаэде унаго»
4. Тажудин Таймасханов «Max1мудил память»
5. Х1ажи Гъазиирзаев « Max1мудил память»
6. Р. Х1амзатов « Max1мудил Васигат»
7. Живго Max1мудил кеч1 (ц1алола цо ц1алдохъанас)

Учителасул раг1и:

Нильеда лъала кинаб бак1 кколеб Max1мудил творчествоялъ
Дагъистаналъул адабияталда.

Мух1амад Ах1мадовас (Дагъистаналъул хъвадарухъабазул союзальул
председатель) хъвалеб буго:

- Нильеца рецц гъабизе кола Аллагъасе, Max1мудие Муй щвеч1олъияльухъ,
Нагагъ гъей гъесиешун й ик1арайани, вук1инароан нилье хирияв, такрарльи
гъеч1ев, гъунар инагъдулев, х1ухъел х1акъдулев, бидурихъал рек1ел
ч1вабияльун гъавурав Max1муд.

Хъах1абросуль Max1мудида г1урусазул шаг1ир Николай Тихоновас
Кавказальул Блокилан абуна. Профессор Жирковас аваразул Пушкинилан
ц1ар лъуна.

Амма дие Max1муд вуго Max1муд. Гъесуль руго дие Пушкинги, Блокги,
Петrarкаги, Дантеги.

Къоло щуго соналъ йокъарай йокъулей, къоло щуго соналъ угъарай цо рокъул
х1ухъел.

Борхатаб маг1арде к1иго г1ишкъул т1егъ

Цоцаде щапула, данде щоларо.

Цоцалъе чваххула, гъорль жубаларо.

Max1мудил творчествоялъе к1удияб къимат къун макъалаби хъвана M.

Ханурзаеваль, Г1умар-Х1ажи Шахтомановас, Ц1. Х1амзатица. Т1оцебе Ш.

Микаиловас гъесул творчествоялъул ц1ех-рех гъабуна.

Ц1ар раг1арааб «Марьям» хъасидат г1урус мац1алде буссинабуна Э. Капиявас.

1914 соналъ жиндие бокъун соналги дагъ гъарун Max1муд унев вуго рагъде.

Гъельие г1иллаги бук1ана г1умруялъул зах1малъабаздаса лъти цо, цоги йоккулелъул хилиплъи.

Поэма бикьизе бегъула 5 бут1аялде. Кинабго гъваридго анализ гъабич1ониги гъеб поэмаялъул цо бут1а жакъа нильеца ц1алила.

Словарияб х1алт1и.

Самаалъул нак1к1 –(зобалъул нак1к1)

Шамалъул гъури- (сириялъулгъури)

Кантор ц1ун бугин – (т1огъилаб г1одоб т1амураб жо(дорожка))

Т1ок1аб формагун – (берцинаб формагун)

Къайис – (г1ашихъ, г1арабиязул хъисабазул рехсолев гъалагаб рокы ккарав чи)

Рефлексия

Кеч1 «Бекерулеб буго чан, чабхъил к1к1алахъан к1анц1ун»

Лъималаз цо-ко куплет ц1алила «Марьям».

- Чан гъижаялъул кеч1 бугеб «Марьям»?

- Ал метерация бихъизабе к1иабилеб куплеталда.

цадахъ гъабулеб.

Гъал конвертазда жанир руго къотларал раглаби нужеца цо минутаялда жаниб ракларизе ккола кочол мухъал. Цо куплет къун буго гъениб.

Бергъаразе щвела сайигъат

Тест. Дарсил ахир.

Дарсил хасил.

Бокъанищ нүжее дарс? Бишун щиб бокъараб? Щиб цоги бокъилаан нүжее гъабизе дарсида? Цияб лъай щванищ нүжее?

— Ахир —